

Indhold

1	INDLEDNING	1
1.1	Teaser	1
1.2	Problemformulering og undersøgelsesspørgsmål	1
1.3	Arbejdsløshed og arbejdsløse - introduktion og afgrænsning	1
1.4	Skitse af metode, analyse og diskussion	1
1.5	Disposition	2
1.6	Læsevejledning	2
2	METODE OM ARBEJDSLØSHED	3
2.1	Statistiske definitioner af arbejdsløshed	3
2.2	Panelstruktur: Perioder med arbejdsløshed og beskæftigelse	5
2.3	Operationalisering af arbejdsløse	6
2.4	Tre forløb med arbejdsløshed	11
3	ANALYSE: HOVEDKORT	14
4	BIBLIOGRAFI	17
	Hovedbibliografi	17
	Online kilder	17
	Danmarks Statistiks Manualer	17

1 INDLEDNING

1.1 Teaser

1.2 Problemformulering og undersøgelsesspørgsmål

Vores problemformulering er:

Hvad betyder arbejdsløshed for den sociale mobilitet på det danske arbejdsmarked?

Dette overordnede spørgsmål besvarer vi med følgende underspørgsmål:

1. Hvilken betydning har forskellige **definitioner af arbejdsløshed** for den sociale mobilitet på arbejdsmarkedet?
2. Hvilke **strategier** benytter arbejdsløse sig af for at komme tilbage i beskæftigelse?
3. Kan man med **vores tilgang** til arbejdsløshed sige noget andet end andre tilgange, og hvordan kan vores empiri og andres empiri forstås som en del af en konstant **symbolsk kamp** om konstituering af arbejdsløshed?

1.3 Arbejdsløshed og arbejdsløse - introduktion og afgrænsning

1.4 Skitse af metode, analyse og diskussion

1.5 Disposition

1. Indledning
2. Teori om arbejdsløshed
3. Metode om arbejdsløshed
4. Teori om beskæftigelsesmobilitet og arbejdsmarkedssegmenter
4. Metode om netværksanalyse og Moneca
5. Metode om beskæftigelsesmobilitet og arbejdsmarkedssegmenter
6. Analyse: Hovedkort
7. Analyse: Faglærte og ufaglærte
8. Analyse: Akademikerne
9. Diskussion
10. Konklusion

1.6 Læsevejledning

2 METODE OM ARBEJDSLØSHED

Kernen i vores empiriske arbejde er en skelnen mellem beskæftigelse og den mellem-liggende periode uden beskæftigelse. Eller med andre ord at “være arbejdsløs eller ej”. Med arbejdsløs har vi som udgangspunkt definitionen “at stå uden arbejde”. Selvom det er en nødvendig skelnen i vores empiri, behøver det i midlertidig ikke også at betyde, at vi i vores teoretiske begrebsdannelse har accepteret denne dikotomi som et lige så fundamentalt socialt fakta eller at det bliver et mål i sig selv at reducere den sociale virkelighed til et spørgsmål om at “være arbejdsløs eller ej”, hvilket fremgik af kapitel ??.

I vores teoretiske begrebsdannelse har vi netop argumenteret for, at arbejdsløshed i et marginaliseringsperspektiv, betyder at arbejdsløshed finder sted i forskellige grader i et spektrum mellem inkluderet og ekskluderet. Men dette får os ikke uden om, at for at få et overblik over beskæftigelsesmobilitet, er det nødvendigt i vores statistiske arbejde at skelne mellem at “være arbejdsløs eller ej”. Gennemgangen af vores arbejdsløshed i dette metodiske kapitel, viser, at der er flere måder at gribe dikotomien mellem arbejdsløse beskæftigede.

2.1 Statistiske definitioner af arbejdsløshed

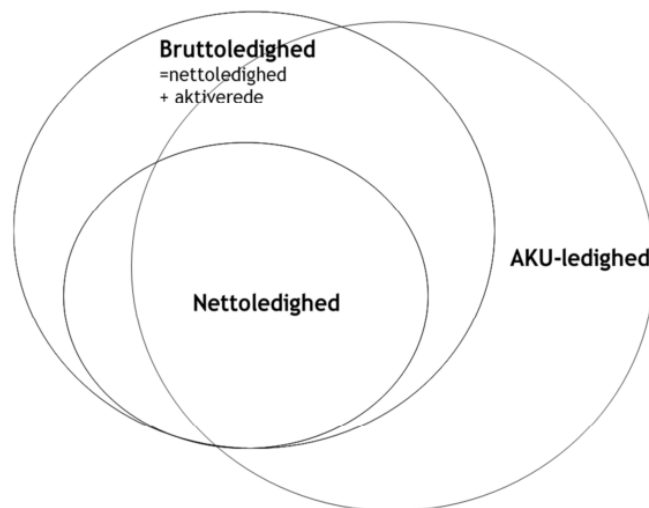
Danmarks Statistik udgiver løbende to ledighedsstatistikker. Den månedlige registerbaserede ledighedsstatistik, der opgør nettoledigheden og bruttoledigheden samt AKU-ledigheden som laves på baggrund af den interviewbaserede arbejdskraftundersøgelse (DST 2014). De nettoledige omfatter de 16-64-årige arbejdsmarkedssparate modtagere af dagpenge, kontanthjælp og uddannelseshjælp. De bruttoledige omfatter de nettoledige samt de 16-64-årige arbejdsmarkedssparate aktiverede dagpenge-, kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, herunder personer i løntilskud. AKU-Ledigheden følger det europæiske statistikbureau Eurostats og ILOs definition af arbejdsløshed¹ og omfatter personer, der til arbejdskraftundersøgelsen oplyser, at de ikke var beskæftigede i referenceugen, at de aktivt har søgt arbejde inden for de seneste fire uger, og at de kan

---

¹Definitionen er arbejdsløse er det antal personer som står uden beskæftigelse samtidig med at være til rådighed for arbejdsmarkedet og aktivt arbejdssøgende (ILO 1982).

påbegynde nyt arbejde indenfor de kommende to uger². Den registerbaserede ledighedsstatistik afviger sig fra ILO's definition, fordi den kun omfatter personer, der modtager ydelser som dagpenge og kontanthjælp³.

Figur 2.1: Danmarks Statistiks tre ledighedsbegreber. Kilde: DST

Som det fremgik i kapitel ?? ligger fokus også på dem som står uden for arbejdsstyrken, fordi vi ønsker at bidrage med en mere nuanceret forståelse af deltagelse på arbejdsmarkedet som et spektrum mellem at være inkluderet og ekskluderet. Dem som står uden for arbejdsstyrken kan inddeles på mange forskellige måder alt efter tilgang og hvilken periode man har at gøre med. I forhold til periode er vi afhængige af, at forskellige ydelser kommer og går alt efter lovforslagene laves om for eksempel kommer fleksjob til i 1997 (Retsinformation.dk 1997). Vi har valgt for overblikkets skyld at inddele dem som står uden for arbejdsstyrken i midlertidigt uden for arbejdsstyrken⁴, kontanthjælp⁵, tilbagetrukket fra arbejdsstyrken, under uddannelse og børn/unge. For de midlertidigt uden for arbejdsstyrken, kontanthjælpsmodtagerne, de tilbagetrukkede og under uddannelse har til fælles, at mange allerede har været en del af arbejdsstyrken tidligere og i flere tilfælde vender tilbage til i beskæftigelse igen. Børn og unge og delvist også folk under uddannelse har til fælles, at man aldrig har været en del af arbejdsstyrken og endnu har til gode at komme i beskæftigelse. Folk under uddannelse har en særlig karakter ved, at de for personer som oplevet arbejdsløshed kan være en måde at komme i beskæftigelse.

²DST har opgjort nettoledighed fra 1979, bruttoledighed fra 2007 og AKU-ledighed fra 1990.

³Det betyder blandt andet, at studerende og pensionister sjældent bliver registreret som ledige, fordi dem som regel hverken modtager dagpenge, kontanthjælp eller andre ydelser. Derudover opgøres ledigheden i fuldtidsledige, hvilket betyder, at de deltidsledige inkluderes med den andel, de er ledige.

⁴Som ikke er indbefattet af nettoledige, bruttoledige eller AKU-ledige.

⁵Som ikke har karakter af midlertidighed eller ikke-arbejdsmarkedssparat.

2.2 Panelstruktur: Perioder med arbejdsløshed og beskæftigelse

For at skabe en datastruktur der giver mulighed for at undersøge perioder med arbejdsløshed har vi stået over for en udfordring. I modsætning til Larsen og Toubøls anvendelse af Moneca i forbindelse med social mobilitet blandt alle jobskift, står vi med det særlige bispænd, at der kan gå kort eller lang tid mellem, at personer i vores data får nyt arbejde. Vi bliver derfor nødt til at skabe en datastruktur, der tillader os at kollapse arbejdsløshedsperioden dynamisk således, at vi kan se hvilken type beskæftigelse man gik fra og til uanset længden på arbejdsløshedsperioden. For at gøre dette, reducerer vi arbejdsløshed til en binær variabel, hvilket giver en klar stop/start-indikator på arbejdsløshedsperioder. I kombination med en paneldatastruktur, kan vi kode ved hjælp af indekseringsprogrammering opnå en struktur der viser arbejdsløshedsperioder uagtet om en person er arbejdsløs i et halvt år eller tre år. Det vil sige, at vi i datamaterialet beregner sammenhængen mellem en given persons arbejdsløshed i et givent år i relation til vedkommendes arbejdsløshed og beskæftigelse i alle de andre år.

I figur 2.8 fremgår et eksempel med en fiktiv person som er arbejdsløs over tre perioder, som adskiller sig væsentligt fra hinanden. Den første varer et år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse som farmaceut og vender tilbage til beskæftigelse som farmaceut. Den anden periode varer tre år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse som farmaceut og vender tilbage til beskæftigelse med rengørings- og køkkenhjelpearbejde. Den tredje varer to år, hvor vedkommende kommer fra beskæftigelse med rengørings- og køkkenhjelpearbejde og vender tilbage til beskæftigelse med brandslukningsarbejde efter at have været indskrevet på og færdiggjort redderuddannelsen.

Tabel 2.1: Eksempel på datastruktur. Kilde: DST

År	Status
1996	Beskæftiget som farmaceut
1997	Beskæftiget som farmaceut
1998	Arbejdsløs
1999	Beskæftiget som farmaceut
1999	Beskæftiget som farmaceut
2000	Arbejdsløs
2001	Arbejdsløs
2002	Arbejdsløs
2003	Beskæftiget med rengørings- og køkkenhjelpearbejde
2004	Arbejdsløs
2005	Arbejdsløs
2006	Under uddannelse
2007	Under uddannelse
2008	Under uddannelse
2009	Beskæftiget med brandslukningsarbejde

Som det fremgår af figur 2.8, så skelner det binære arbejdsløshedsbegreb en persons

arbejdsforløb i arbejdsløshed eller beskæftigelsestype. På den måde kan vi undersøge de arbejdsløses beskæftigelsesmobilitet på det danske arbejdsmarked, hvor vedkommende i eksemplet har gennemgået tre skifte - fra farmaceut til farmaceut - fra farmaceut til rengørings- og køkkenhjelpearbejde - og fra rengørings- og køkkenhjelpearbejde til brandslukningsarbejde.

2.3 Operationalisering af arbejdsløse

Som beskrevet i afsnit 2.2 skelner vores binære arbejdsløshedsbegreb mellem perioder med arbejdsløshed og perioder med beskæftigelse. I kapitel ?? argumenterede vi for at inddrage personer uden for arbejdsstyrken som enten kommer i beskæftigelse eller vender tilbage i beskæftigelse beskæftigelse, selvom de ikke er en del af den såkaldte arbejdsstyrke. Om man er arbejdsløs eller ej bliver i en empirisk forstand en dynamisk størrelse, hvor det kun kan bestemmes om en person i en given periode er arbejdsløs eller ej i relation til, hvad vedkommende kommer fra og er på vej hen. Hermed operationaliseres arbejdsløse i forhold til om de ultimativt kommer fra og ender i beskæftigelse, hvilket fremgår af tabel , hvor de arbejdsløse er dem som karakteriseres som "midlertidigt" uden beskæftigelse, hvilket betyder, at de ligger i en mellemgruppe af marginaliserede i et spektrum mellem inkluderet på arbejdsmarkedet og ekskluderet fra arbejdsmarkedet.

Tabel 2.2: Model over marginalisering

Inkluderet	Marginaliseret	Ekskluderet
beskæftiget	"midlertidigt" uden beskæftigelse	vender ikke tilbage/ kommer ikke i beskæftigelse
Marginaliseringsproces		Eksklusionsproces
→		→
Inklusionsproces		
←		

DST har ikke overraskende en lang række variable, der forholder sig direkte eller indirekte til begrebet arbejdsløshed. Mange af disse forholder sig specifikt til forskellige aspekter af det at være arbejdsløs, såsom DPTIMER, der beskriver det antal timer, der inden for en uge er udbetalt dagpenge, LEDFULD, der beskriver det antal uger en person er arbejdsløs inden for det indeværende år, FORANST, der beskriver, hvilken arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning personen deltager og SOCSTIL, der beskriver befolkningens primære tilknytning til arbejdsmarkedet. Vi ønsker at anvende flere forskellige af disse variable på forskellige måder for så at se, hvordan beskæftigelsesmobiliteten ændrer sig

alt efter analyseudvalgets karakter. Vi har valgt at beskrive seks forskellige analyseudvalg, hvilket skaber en kritiske masse af arbejdsløse:

1. **Alle beskæftigede**
2. ~~Minimum to ugers / en måneds / to måneders arbejdsløshed~~
3. **Minimum et halvt års arbejdsløshed**
4. ~~Minimum halvandet års arbejdsløshed~~
5. Nettoledige
6. Kontanthjælpsmodtagere

For at operationalisere de beskæftigede og de arbejdsløse anvender vi en række variable: SOCSTIL, SOCIO, LEDFULD og LEDDEL. SOCSTIL angiver befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november⁶, hvor befolkningen inddeles i en række undergrupper under beskæftigede, arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken som det fremgår af tabel 2.3. Vi operationaliserer arbejdsløse som nettoledige⁷ og en række personer uden for arbejdsmarkedet som opfylder vores krav om “midlertidigt” uden beskæftigelse. Disse består af beskæftiget uden løn, orlov fra ledighed, uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering, særlig/aktivering, uoplyst aktivering, sygedagpenge, efterløn, overgangsydelse, kontanthjælp, revalideringsydelse, tjenestemandspension, folkepensionist, øvrige uden for arbejdsstyrken, førtidspensionist, introduktionsydelse, integrationsuddannelse, ledighedsydelse og aktivering ifølge kontanthjælpsstatistikregister⁸.

Tabel 2.3: Operationalisering af SOCSTIL, 1996-2009. Kilde: DST

Værdi	Beskrivelse	Status	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
115	Arbejdsgiver	.	70416	1,49	7185	54564	80421
116	Momsbetaler	.	114902	2,44	10346	99482	135862
117	CRM-selvstændige	.	7981	0,17	4336	2897	13391
118	AKM-selvstændige	.	8710	0,18	2494	6883	14610
120	Medarbejdende ægtefælle	.	10932	0,23	4461	5646	19456
130	Lønmodtager uden nærmere angivelse	.	348873	7,40	96146	243799	487774
131	Topleder	.	71812	1,52	9632	60678	93002
132	Lønmodtager på højeste niveau	.	332485	7,06	23122	290213	384509
133	Lønmodtager på mellemniveau	.	437264	9,28	42266	384116	520369
134	Lønmodtagere på grundniveau	.	1091258	23,16	68535	1003460	1192673
135	Andre lønmodtagere	.	256052	5,43	27456	207532	288262
200	Nettoledige	Arbejdsløs	116469	2,47	39811	43895	193672
310	Uddannelsessøgende (under uddannelse)	.	126117	2,68	11779	113393	152519
315	Flexydelse	Arbejdsløs	544	0,01	977	3119	4500
316	Delvis ledighed	Arbejdsløs	852	0,02	805	5396	6534
317	Beskæftiget uden løn	Arbejdsløs	12822	0,27	2651	8524	17438
318	Orlov fra ledighed	Arbejdsløs	5312	0,11	6022	638	19500
319	Uddannelsesforanstaltning/vejledning og opkvalificering	Arbejdsløs	25953	0,55	11796	11656	52324
320	Særlig/aktivering	Arbejdsløs	7574	0,16	4848	3131	15413
321	Uoplyst aktivering	Arbejdsløs	54	0,00	64	139	275
322	Barseldagpenge	Arbejdsløs	6325	0,13	5470	1611	18756
323	Sygedagpenge	Arbejdsløs	14024	0,30	8768	5080	32473
324	Efterløn	Arbejdsløs	146650	3,11	17570	121450	175478
325	Overgangsydelse	Arbejdsløs	15603	0,33	15308	119	44904
326	Kontanthjælp	Arbejdsløs	50574	1,07	5732	36899	57848
327	Revalideringsydelse	Arbejdsløs	16447	0,35	7184	3844	24554
328	Tjenestemandspension	Arbejdsløs	10863	0,23	4257	2174	18300
329	Folkepensionist	Arbejdsløs	604510	12,83	100182	477391	775401
330	Øvrige uden for arbejdsstyrken	Arbejdsløs	119718	2,54	11301	101509	136870
331	Førtidspensionist	Arbejdsløs	207218	4,40	9219	194958	221706
332	Introduktionsydelse	Arbejdsløs	1938	0,04	3339	279	11353
333	Integrationsuddannelse	Arbejdsløs	2021	0,04	1686	1172	5834
334	Ledighedsydelse	Arbejdsløs	3729	0,08	2376	2187	10087
335	Aktivering iflg. kontanthj.statistikregister	Arbejdsløs	2736	0,06	2812	2183	10129
400	Barn eller ung (d.v.s. under 16 år)	.	462597	9,82	231856	91017	795925
	Total		4711333	100,00	149094	4475636	4919122

⁶Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) opgør befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ud fra ILO's retningslinjer. I henhold ILO's retningslinjer skal beskæftigelse vægtes højere end andre aktiviteter, hvilket i DSTs praksis betyder, at når en person har mindst en times betalt beskæftigelse vægtes dette højere end alle andre aktiviteter. I tilfælde af, at en person deltager i flere aktiviteter på referencetidspunktet, prioriteres de aktiviteterne efter ILO's retningslinjer.

⁷Disse nettoledighedstal kan eksempelvis ses i sammenhæng med lignende opgørelser fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (Bjørsted 2012), Dansk Arbejdsgiverforening (Bang-Petersen 2012) og DST (DST 2014).

⁸Uddannelsessøgende, flexydelse, delvis ledighed, barseldagpenge og barn eller ung har vi valgt ikke at medregne.

SOCIO er dannet ud fra oplysninger om væsentligste indkomstkilde for personen vedkommende har i det år⁹. Befolkningen ligesom i SOCSTIL i en række undergrupper under beskæftigede, arbejdsløse og uden for arbejdsstyrken som det fremgår af tabel 2.9, hvor SOCIO ændres til den nye udgave SOCIO02 i 2002. Vi operationaliserer arbejdsløse som arbejdsløse mindst halvdelen af året og en række personer uden for arbejdsmarkedet som opfylder vores krav om “midlertidigt” uden beskæftigelse. Disse består af dagpengemodtager i aktivering, sygdom og orlov, førtidspensionister, folkepensionister, efterlønsmodtagere og kontanthjælpsmodtager¹⁰.

Tabel 2.4: Operationalisering af SOCIO/SOCIO02, 1996-2009. Kilde: DST

	Værdi	Beskrivelse	Status	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
SOCIO	111	Selvstændig 50 eller flere ansatte	.	331	0,01	107	163	438
	112	Selvstændig 10-49 ansatte	.	3.015	0,07	370	2.410	3.494
	113	Selvstændig 1-9 ansatte	.	63.307	1,43	9.250	45.635	72.508
	114	Selvstændig ingen ansatte	.	149.756	3,38	12.345	141.025	173.898
	12	Medarbejdende ægtefælle	.	18.551	0,42	3.468	14.219	23.257
	13	Lønmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	.	175.539	3,96	51.193	132.947	242.448
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	.	68.962	1,56	4.451	62.938	72.938
	132	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	.	307.856	6,94	15.422	281.659	323.243
	133	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	.	397.412	8,96	14.170	380.032	415.486
	134	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	.	1.121.613	25,29	33.151	1.073.508	1.156.396
	135	Andre lønmodtagere	.	243.051	5,48	8.521	230.185	252.635
	2	Arbejdsløs mindst halvdelen af året	Arbejdsløs	115.807	2,61	34.363	85.086	166.458
	31	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.936	7,08	5.784	306.305	320.187
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	236.244	5,33	4.794	229.435	240.641
	322	Folkepensionister	Arbejdsløs	540.632	12,19	26.928	503.208	575.088
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	170.576	3,85	6.019	160.618	175.414
SOCIO02	33	Andre	.	255.574	5,76	5.494	248.269	264.071
	4	Børn	.	90.555	2,04	2.567	86.750	93.743
		Total	.	4.272.714	96,35	37.752	4.223.586	4.323.187
	111	Selvstændig, 10 eller flere ansatte	.	2.655	0,06	129	2.411	2.803
	112	Selvstændig, 5 - 9 ansatte	.	5.825	0,13	614	4.994	6.584
	113	Selvstændig, 1 - 4 ansatte	.	43.377	0,98	8.262	33.058	54.182
	114	Selvstændig, ingen ansatte	.	133.361	3,01	6.686	125.885	140.860
	120	Medarbejdende ægtefælle	.	9.324	0,21	1.990	6.479	12.331
	131	Topleder i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor	.	71.053	1,60	8.551	61.440	87.743
	132	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på højeste niveau	.	330.915	7,46	17.611	315.284	365.038
	133	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på mellemniveau	.	463.397	10,45	33.439	419.986	518.408
	134	Lønmodtager i arbejde der forudsætter færdigheder på grundniveau	.	980.625	22,11	33.421	950.167	1.057.515
	135	Andre lønmodtagere	.	195.138	4,40	21.493	175.519	243.589
	139	Lønmodtager, stillingsangivelse ikke oplyst	.	354.284	7,99	66.713	246.505	446.326
	210	Arbejdsløs mindst halvdelen af året (nettoledighed)	Arbejdsløs	86.642	1,95	39.868	18.922	132.557
	220	Modtager af dagpenge (aktivering og lign., sygdom, barsel og orlov)	Arbejdsløs	52.389	1,18	6.691	45.570	64.883
	310	Elever min. 15 år, under uddannelse	.	313.820	7,08	13.308	291.979	330.014
	321	Førtidspensionister	Arbejdsløs	218.151	4,92	6.343	208.389	227.256
	322	Folkepensionister	Arbejdsløs	681.127	15,36	76.092	584.771	784.083
	323	Efterlønsmodtager mv.	Arbejdsløs	156.153	3,52	21.422	134.519	181.989
	330	Kontanthjælpsmodtager	Arbejdsløs	103.054	2,32	12.395	85.628	116.922
	410	Andre	.	127.330	2,87	13.062	117.537	158.368
	420	Børn	.	106.122	2,39	36.063	49.733	156.729
		Total	.	4.434.743	100,00	39.118	4.340.304	4.459.385

⁹Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) opgør befolkningen på basis af indberetninger fra offentlige løn-systemer og virksomheder ved en maskinel proces, hvor hver enkelt person tildeles koderne på grundlag af oplysninger fra COR (Det Centrale Oplysningsseddelregister), CSR (Det Centrale Skatteyderregister) og en lang række registre. I SOCIO vægtes arbejdsløshed højere end beskæftigelse, hvor de personer, hvis hoved-indkomst er efterløn og overgangsydelse findes først, efterfulgt af arbejdsløse mindst halvdelen af året.

¹⁰Andre, børn og modtagere af barseldagpenge har vi valgt ikke at medregne.

LEDFULD og LEDDEL angiver antal uger med fuld ledighed (100%) og delvis ledig (1-99%)¹¹. Som det fremgår af 2.7 har vi valgt at operationalisere arbejdsløshed som mere end tre ugers fuld ledighed og mere end fem ugers delvis ledighed.

Tabel 2.5: Oversigt over LEDFULD og LEDDEL, 1996 til 2007 Kilde: DST

Mellemtotaler	Status	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
1 -2 uger fuld ledig	.	97.261	19,62	13.524	80.742	123.197
3-4 uger fuld ledig	Arbejdsløs	53.193	10,73	5.748	44.521	62.617
5-10 uger fuld ledig	Arbejdsløs	97.279	19,62	11.556	73.137	116.719
11-20 uger fuld ledig	Arbejdsløs	104.872	21,15	17.132	67.225	136.017
21-30 uger fuld ledig	Arbejdsløs	62.102	12,53	13.642	36.701	88.447
31-40 uger fuld ledig	Arbejdsløs	38.430	7,75	10.677	20.143	58.587
41-53 uger fuld ledig	Arbejdsløs	42.622	8,60	19.754	15.824	83.483
Total		495.759	100,00	84.815	341.592	662.410
1 -2 uger delvist ledig	.	230.690	59,04	39.505	159.039	302.465
3-4 uger delvist ledig	.	65.690	16,81	8.899	51.610	81.173
5-10 uger delvist ledig	Arbejdsløs	42.618	10,91	4.159	34.413	49.058
11-20 uger delvist ledig	Arbejdsløs	25.456	6,52	2.536	19.690	29.142
21-30 uger delvist ledig	Arbejdsløs	13.779	3,53	1.484	10.287	15.828
31-40 uger delvist ledig	Arbejdsløs	8.156	2,09	1.170	5.027	9.431
41-53 uger delvist ledig	Arbejdsløs	4.331	1,11	885	2.010	5.492
Total		390.719	100,00	54.400	282.076	486.944

Vi har valgt at kombinere SOCSTIL og SOCIO, fordi de indeholder definitioner af arbejdsløshed, der ligger tæt op af hinanden, men fanger forskellige aspekter. I deres binære form rammer SOCSTIL og SOCIO samme inddeling i 68 % af tilfældende, det vil sige, at de ikke er enige om inddelingen. Det giver os fire mulige løsninger, rangeret efter hvor restriktivt et arbejdsløshedsbegreb man ønsker at benytte. Den **restriktive** udvælger de arbejdsløse, der defineres som sådan af både SOCSTIL og SOCIO. Den **semirestriktive** benytter enten SOCSTIL eller SOCIOs inddeling af arbejdsløse. Den **semibrede** benytter enten den ene variables inddeling, og supplere missing-værdierne med den anden variabel. Den **brede** benytter begge variables inddeling således, at hvis den ene variabel siger en person er arbejdsløs, overruler det den anden variabels bestemmelse af at vedkommende ikke er det. Vi vælger at benytte den fjerede mulighed, hvor informationer fra begge variable indrages for at få så mange, som kan karakteriseres som arbejdsløse med som muligt.

Det betyder, at vi - før nogen form for sortering - har 5.860.440 personer observeret over 14 år svarende til 82.046.160 observationer. Efter operationaliseringen afhænger antallet af personer, observationer med videre af hvilket analyseudvalg, vi benyttet, hvilket fremgår af tabel ??:

¹¹Det Centrale Register for Arbejdsmarkedssstatistik (CRAM) opgør LEDFULD og LEDDEL ud fra registreringer ved det offentlige arbejdsformidlingssystem og omfatter arbejdsløshedsforsikrede og de ikke-forsikrede som modtager kontanthjælp. LEDFULD og LEDDEL løber kun til 2007.

Tabel 2.6: Oversigt over operationaliseringer. Kilde: DST

	Beskrivelse	Variable	Personer i alt	Personer pr år	Antal skifte	Længde
1	Alle beskæftigede	Ansxfrem	-		3.310.133	
2	Minimum xx ugers arbejdsløshed	SOCSTIL, SOCIO, LEDDEL, LEDFULD	-		-	
3	Minimum et halvt års arbejdsløshed	SOCSTIL, SOCIO gammel	502.486		599.892	
4	Minimum et halvt års arbejdsløshed	SOCSTIL, SOCIO ny	516.812		596.430	
5	Minimum et halvt års arbejdsløshed	SOCSTIL	491.697		562.885	
6	Minimum et halvt års arbejdsløshed	SOCIO	310.308		342.492	
7	Minimum halvandet års arbejdsløshed	SOCSTIL, SOCIO	-		-	
8	Nettoledige	SOCSTIL = nettoledig	292.926		316.409	
9	Nettoledige	SOCIO = nettoledig	230.708		246.931	
10	Kontanthjælpsmodtagere	SOCSTIL = kontanthjælpsmodtager	-		-	

De forskellige analyseudvalg indeholder forskellige grader af marginalisering. Personer som i det indeværende år vil generelt ligge tættere på inkluderet på arbejdsmarkedet end en person som har været arbejdsløs i halvandet år såvel som en nettoledig ligger tættere på at være inkluderet end en kontanthjælpsmodtager¹².

Antal arbejdsløse

Tabel 2.7: Oversigt over antal arbejdsløse. Kilde: DST

Årstal	SOCSTIL nettoledige	SOCIO arbejdsløse	Analyseudvalg 1
1996	193.672	166.458	
1997	168.991	149.000	68.398
1998	132.179	113.354	89.297
1999	117.689	89.235	94.446
2000	118.520	91.707	99.165
2001	110.501	85.086	90.698
2002	119.250	98.854	106.905
2003	147.666	129.575	115.100
2004	134.586	132.557	106.311
2005	107.734	114.760	92.120
2006	80.270	82.278	68.937
2007	59.860	58.483	50.185
2008	43.895	18.922	43.072
2009	95.756	57.706	

2.4 Tre forløb med arbejdsløshed

Følgende afsnit beskriver tre fiktive personers beskæftigelse og arbejdsløshed gennem 14 år.

¹²Dette fremgår også af de gennemsnitslængden på arbejdsløshedsperioden se

En arbejdsløs på dagpenge**En arbejdsløs på efterløn****En arbejdsløs på revalideringsydelse**

Personen arbejder i 1996 med bageri- eller konditorrelateret arbejde. Vedkommende er kategoriseret som lønmodtager på grundniveau i SOCSTIL. Det kan konstateres, at han i 1997 tildeles en revalideringsydelse, som han er på de næste fire år. I vores optik er han derfor i denne periode "arbejdsløs". Revalideringsydelsens formål er, ifølge Bekendtgørelsen om aktiv socialpolitik, *"(...) at en person med begrænsninger i arbejdsevnen, herunder personer, der er berettiget til ledighedsydelse og særlig ydelse, fastholdes eller kommer ind på arbejdsmarkedet, således at den pågældendes mulighed for at forsørge sig selv og sin familie forbedres."* (Retsinformation.dk 2015). Ydelsen svarer til den højeste dagpenge ydelse, og indebærer opkvalificering eller omskoling til mere egnet arbejde af forskellig art. Efter fire år på denne ydelse bliver vedkommende ansat inden for pædagogisk arbejde med børn. Året efter ender han på kontanthjælp, men kommer tilbage til det pædagogiske arbejde i 2003. I 2004 skifter han til arbejde relateret til operatør- og fremstillingsarbejde inden for næringsindustrien. Dette job forbliver han i frem til panelets sidste observation i 2009. Derfor vil denne person blive registreret med to skift: ét skift fra bager- og konditorarbejde til pædagogisk arbejde, og et andet fra pædagogisk arbejde til pædagogisk arbejde. Det efterfølgende skift til fremstillingsarbejde i næringsindustrien medtages ikke, da han ikke har en periode med (registreret) arbejdsløshed ind i mellem.

Der er to vigtige ting konsekvenser af denne tilgang. Den første behandles i afsnit 2.3, og handler om vores brede definition af arbejdsløshed. Mens denne person modtog revalideringsydelse og kontanthjælp, ville han blive af blandet andet DST og Beskæftigelsesministeriet blive kategoriseret som uden for arbejdsstyrken, men netop, fordi han vender tilbage til beskæftigelse igen, kommer han med i vores analyseudvalg og karakteriseres som arbejdsløs i denne periode. At kalde ham for "arbejdsløs" i traditionel forstand er derfor misvisende, da vedkommende er vurderet til ikke at være arbejdsduelig, og med behov for hjælp til at opnå dette. Som argumenteret for tidligere, skal man derfor se vores arbejdsløshedsbegreb som en faktuel konstatering af, at vedkommende vender tilbage til arbejdsmarkedet. Den anden ting er endnu mere central for forståelsen af vores analyse. Vi mister en central information om denne person, vedkommende ikke har en periode med ledighed fra 2008 til sit job inden for madfremstilling i 2009. Denne tilbagevending til hårdere fysisk arbejde med næringsmidler, er et vigtigt skifte tilbage til den type job, som manden havde i 1996, i det bager- og konditorrelaterede arbejde. Det hører med til denne persons livsbane.

Tabel 2.8: Eksempel på datastruktur. Kilde: DST

År	SOCSTIL	DISCO-beskæftigelseskategori	Status
1996	Lønmodtagere på grundniveau	Bager og konditorarbejde (eksklusiv industri)	Beskæftiget
1997	Revalideringsydelse	-	Arbejdsløs
1998	Revalideringsydelse	-	Arbejdsløs
1999	Revalideringsydelse	-	Arbejdsløs
2000	Revalideringsydelse	-	Arbejdsløs
2001	Lønmodtager på mellemniveau	Pædagogisk arbejde	Beskæftiget
2002	Kontanthjælp	(Pædagogisk arbejde)	Arbejdsløs
2003	Lønmodtager uden nærmere angivelse	Pædagogisk arbejde	Beskæftiget
2004	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget
2005	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget
2006	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget
2007	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget
2008	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget
2009	Lønmodtagere på grundniveau	Operator- og fremstillingsarbejde i næring og nydelse	Beskæftiget

Opsummering

Konklusioner:

- Fokus på arbejdsmarkedssparate arbejdsløse, men værd opmærksom på, at arbejdsmarkedssparathed kan have en mening (økonomiske incitamenter) vi ikke ønsker.
- Vi anvender et mere dynamisk arbejdsløshedsbegreb, som adskiller sig fra netto-, brutto- og AKU-ledighed samt ILO's definition.
- Vi anvender seks forskellige analyseudvalg for at skabe en kritisk masse af arbejdsløse.
- Den metodiske pointe er, at arbejdsløse opgøres på forskellige måder blandt andet i nettoledige, bruttoledige, AKU-ledige, dagpengemodtagere, kontanthjælpsmodtagere osv. alt efter hvad vi taler om. Når vi taler om arbejdsløse er der truffet en masse valg. Vores fokus er at samle forskellige definitioner/former for arbejdsløshed for at se hvilken betydning det har for beskæftigelsesmobilitet. Som noget helt nyt ønsker vi bl.a. at inkludere "uden for arbejdsstyrken" og kortere perioder "deltidsledighed" og "fuldtidsledighed".

1220 har også lav mobilitet, men har 3449 personer og må siges at være vigtig i sig selv.

Tabel 2.9: Operationalisering af SOCIO/SOCIO02, 1996-2009. Kilde: DST

Mellemtotaler	Status	Gennemsnit	Gennemsnit (pct.)	Standardafv.	Min.	Maks.
1 -2 uger fuld ledig	.	97,261	19.62	13,524	80,742	123,197
3-4 uger fuld ledig	Arbejdsløs	53,193	10.73	5,748	44,521	62,617
5-10 uger fuld ledig	Arbejdsløs	97,279	19.62	11,556	73,137	116,719
11-20 uger fuld ledig	Arbejdsløs	104,872	21.15	17,132	67,225	136,017
21-30 uger fuld ledig	Arbejdsløs	62,102	12.53	13,642	36,701	88,447
31-40 uger fuld ledig	Arbejdsløs	38,430	7.75	10,677	20,143	58,587
41-53 uger fuld ledig	Arbejdsløs	42,622	8.60	19,754	15,824	83,483
Total		495,759	100.00	84,815	341,592	662,410

3 ANALYSE: HOVEDKORT

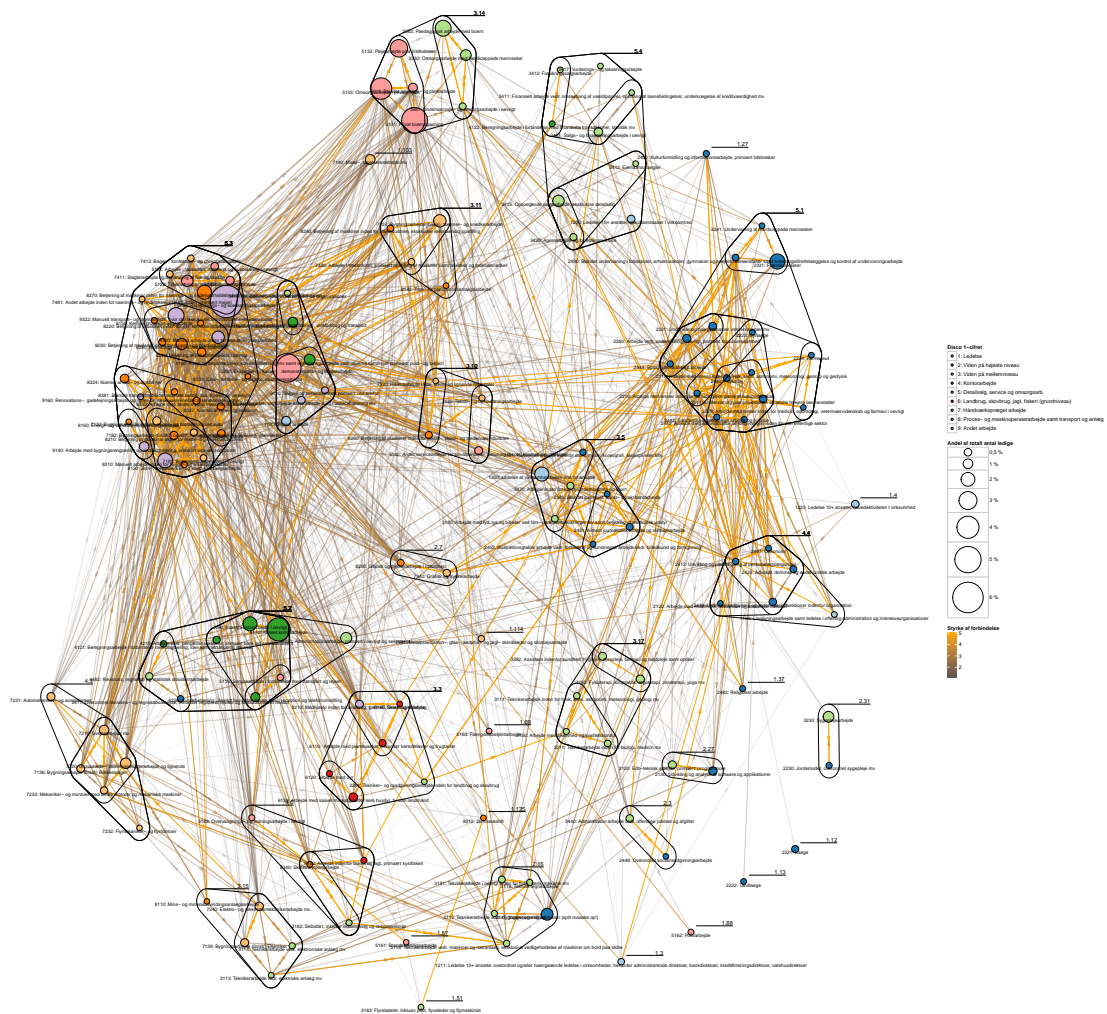
Kortet viser et netværk af forskellige arbejdsstillinger indelt i 150 DISCO-kategorier og 32 segmenter. I netværket bevæger individer sig mellem forskellige typer af arbejdsstillinger. Det sker når en person går fra at være beskæftiget i en arbejdsstilling til at være beskæftiget i en anden arbejdsstilling efter en mellemliggende periode med ledighed eller uden beskæftigelse. Arbejdsstillingerne kommer til udtryk som de 150 DISCO-kategorier tager form som noder i netværket, og personernes bevægelser mellem forskellige arbejdsstillinger er det som frembringer i netværket. Nedenstående kort giver os mulighed for at overskue beskæftigelsesmønstre for lediges bevægelser ind og ud af arbejdsmarkedet.

Som det fremgår af kortet findes der nogle meget store segmenter som omfatter meget forskelligt type arbejde. Her er det eksempelvis relevant at se på det store faglige segment (5.3), omsorgs-segmentet (3.14), kontor-segmentet (5.2), magister-segmentet (5.1) og salgs-segmentet (5.4), som repræsenterer de fem største segmenter i forhold til antal unikke personer, antal skift ud-og-ind på arbejdsmarkedet og antal noder (DISCO-kategorier).

Det faglige segmenter er det absolut største og repræsenterer 37 noder (og dermed 37 DISCO-kategorier) samt indeholder 24 % af alle disco-kategorierne. Eftersom størrelsen på kategorierne varierer ganske betragteligt, som beskrevet i afsnit 3, er et mere sigende mål hvor mange beskæftigede, der i gennemsnit er tale om over perioden. Her har segmentet en andel på 36 %, hvilket svarer til 237.411 personer. De to største DISCO-kategorier befinder sig i dette segment, og de står sammen for 12 % af arbejdsmarkedet for ledige. Taget i betragtning af at det næststørste segment kun har en andel på 16,5 %, må man sige at segmentet fylder ganske meget på det danske arbejdsmarked.

Det fremgår også af kortet, at det ikke er alle noder som samler sig med andre til større segmenter. Der er i alt 13 noder, som ligger sig for sig selv. Når en node er for sig selv, betyder det, at der ikke er en signifikant bevægelse til andre noder. For at bruge et eksempel med lægerne. Lægerne er både en node og et segment, hvilket egentlig giver meget god mening, da lægearbejdet er så specialiseret, at ingen andre faggrupper kan varetager en læges job hverken uden eller med en periode uden for beskæftigelse. Det er hvad man inden for arbejdsmarkedssegmenteringsteorien ville kalde for enten funktional eller institutionel form for beskæftigelsesmønster. På den ene side skal man nemlig

Mobilitetsmønstre hos ledige, 1996–2009

have de rette færdigheder for at have mulighed for at indtage en bestemt arbejdsstilling, og for det andet skal man egentlig også have det rette certifikat for at komme i betragtning til en bestemt arbejdsstilling (TouboelLarsenJensen2013) (TouboelLarsen2015). Dette er dog ikke ensbetydende med, at lægerne ikke kunne bevæge sig mod andre type arbejdsstillinger (noder/DISCOkategorier) især efter en ledighedsperiode. Vi kan se, at der har været skift fra lægearbejde mod sygeplejearbejde i 43, mod undervisning på universiteter og andre højere læreanstalter 15 tilfælde, mod ledelse af virksomhed færre end 10 ansatte i 13, mod militært arbejde i seks tilfælde, mod alment kontorarbejde i seks tilfælde og mod rengørings- og køkkenhjælpsarbejde i fem tilfælde. Dette skal selvfølgelig sammenlignes med de 1917 tilfælde af skift fra lægearbejde til lægearbejde. Der er altså meget få længer som vælge at skifte væk fra lægearbejdet efter en ledighedsperiode. Hovedårsagen er mest sandsynligt, at det har at gøre med at manglen på læger altid er stor og derfor ledighedsperioden stor (henvisning), hvilket betyder at selvom

---

man er ledig i en periode vender man typisk tilbage i arbejde inden for en periode, hvilket fremgår summen af ledighedsperioder gennem hele arbejdslivet, som er særlig lav for læger se afsnit ?? . Hvis det modsatte var tilfældet nemlig, at der er for mange læger i arbejdsstyrken, kunne man forestille sig, at lægerne ville søge nye jobs og at gruppen som bevæger sig mod regnørings- og køkkenhjælpsarbejde ville være større. Hvis vi kortlagte beskæftigelsesmønstre i for eksempel Cuba, som flest antal læger pr. indbyggere i verden (henvisning), kunne det eksempelvis være tilfældet, hvilket muligvis kunne resultere i at lægerne ikke lå i et segment for sig selv.

For at illustrere kortet vil vi tage fat i en case med akademikernes fordeling på kortet.

4 BIBLIOGRAFI

Hovedbibliografi

- [1] Jørgen Bang-Petersen. *Ledighedens udvikling og struktur*. Dansk Arbejdsgiverforening, 2012.
- [2] Erik Bjørsted. *Den høje arbejdsløshed risikerer at bide sig fast*. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2012.
- [4] ILO. „Resolutions Concerning Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment Adopted by the 13th International Conference of Labour Statisticians, para. 10“. I: 1982. URL: <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/res/ecacpop.pdf>.

Online kilder

- [5] Retsinformation.dk. *Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik: Revalidering*. Udg. af Civilstyrelsen. 2015. URL: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=140126#Kap6> (sidst set 23.04.2015).
- [6] Retsinformation.dk. *Lov om ændring af lov om seniorydelse (Fleksjob m.v.)* 1997. URL: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=86333> (sidst set 23.04.2015).

Danmarks Statistiks Manualer

- [3] DST. *Danmarks Statistiks forskellige ledighedsbegreber*. Udg. af Arbejdsmarked Danmarks Statistik. 2014. URL: <http://www.dst.dk/ext/arbe/ledighedsbegreber&ei=ecI4VYW3MNBxaP73gIgK&usg=AFQjCNHMF1LG360-XW2n1t71uDrRnsY5Tw&sig2=pRFE35-9uq55HOMxuWlg4w&bvm=bv.91427555,d.d2s> (sidst set 23.04.2015).